

TERENCI MOIX

El sexe dels àngels

Pròleg de Pere Gimferrer

labutxaca

Terenci Moix

Una història catalana

Leonard
O
El sexe dels àngels

Premi Ramon Llull 1992

Planeta
Barcelona

© Terenci Moix, i hereus de Terenci Moix, 1992

© del pròleg: Pere Gimferrer, 1992

La primera edició d'aquesta obra va ser publicada i guardonada amb el Premi Ramon Llull 1992 a Editorial Planeta l'any 1992

Primera edició en aquest segell: gener del 2007

Primera edició en aquesta presentació: febrer del 2018

© d'aquesta edició: Edicions 62, s.a.,
labutxaca

Fotocomposició: Moelmo, s.c.p.

Impressió: Liberdúplex

DIPÒSIT LEGAL: B. 28.345-2017

ISBN: 978-84-17031-59-6

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei.

Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra

(www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47).

Tots els drets reservats.

1. VENÈCIA, L'ANY 1974

Jo la sé, la història d'aquella dècada, i també conec la història de Leonard. O potser m'ho pensava i prou, perquè massa cops baixos d'aquesta narració em demostren que tota realitat passada pel sedàs del coneixement pot ser, només, un gran miratge. Que la meua visió del món es podia anar esquerdant i tornar-me les coses convertides en un trencaclosques de miralls endimoniats.

Però encara ho ignorava aquell dia que William Cumingham em cità inesperadament a la ciutat de Venècia. I jo no m'hi podia negar, perquè, al capdavall, disposava de cartes que li eren d'alguna utilitat. Això si mai han existit cartes que serveixin per esbrinar una sola causa del gran absurd humà.

Sóc l'última persona que va veure viu Leonard Pler i, també, l'únic que no l'ha d'adorar mai. Sóc el màgic prodigiós, el rei sacerdot, el prestidigitador capaç d'esvalotar a voluntat tots els ritmes d'aquesta història, l'àugur fatalment destinat a saber massa coses de la dècada i massa coses de Leonard.

Però potser sí que aquests coneixements els he inventat a còpia de refer-los contínuament, bo i cercant explicacions a les incongruències que William Cumingham s'entestava a esbrinar fil per randa, amb l'obsessió

que li inspirava un deure literari tan urgent com important; un deure que, tenint com a centre d'interès la peripècia vital del nostre escriptor més bizantí, es podia prolongar fins a les revelacions d'una realitat molt més vasta: aquell *Who's Who* català que fa tanta basarda. Per fer-me'l conèixer William em convocava a l'estranya ciutat que va ser sepulcre del nostre noi.

I, quan agafava l'avió a l'aeroport d'Atenes, jo sabia perfectament per què la cita havia de ser a Venècia i enlloc més. Per què calia que fos amb mi i no amb qualsevol altre. Potser perquè el meu cor no és enlloc ni el meu afecte el té cap persona i, en canvi, el meu odi està dipositat en el tros d'història que m'ha tocat suportar i va contra els desgavells de l'època que m'ha convertit en un exiliat permanent.

Des que l'any 1962 em vaig exiliar de Cuba, ensenyo espanyol a Atenes. La meva dècada dels seixanta va ser aquest aïllament provincià, el que William Cumingham mai no podrà comprendre, el que Lleonard m'havia criticat la nit del nostreencontre venecià i el que, tanmateix, em permet d'observar el món des de tan lluny que es converteix en una imatge reflectida de si mateix.

Mentre passejo de nit per Atenes, immers en la solitud que fa anys vaig escollir, potser em nego expressament a reconèixer que jo tampoc no sé res de Lleonard, tot i que sóc l'únic que coneix la veritat que William Cumingham venia a pidolar. Tornava de Barcelona amb més de cinquanta blocs atapeïts de notes i una pila de cintes que contenien el que pensaven de Lleonard la gent del galliner cultural català. Tots els secrets de Lleonard des que arribà a Barcelona un dia dels anys seixanta i s'hi

consagrà rei. Totes aquelles coses de Lleonard abans de ser escriptor de moda i, més endavant, quan ja ho era. Mil entremaliadures de Lleonard quan jugava a fer d'*enfant terrible* a la redacció del *Tarde/Exprés*, diari progressista; quan assajava la revolució segons sant Brecht als estudis del Teatre Popular Català, o quan s'abandonava a borratxeres i danses extenuants a les pistes psicodèliques que eren llar nocturna de la Gauche Dorée. Els mil rostres contradictoris i suplementaris de Lleonard quan, sota els estucats esgrogueïts del Ritz, obtenia els premis de la Gran Nit de les Muses Catalanes, o aquells altres rostres que reflectia sobre els miralls de Coll-i-be, botiga *in*, mentre s'emprovava les jaques hindús i els collarets de l'Atlas que la dècada demanava als seus fills més representatius; i, en fi, quan es revelava encantador per a la premsa anglesa, el dia de la presentació de la novel·la *Orgia de llops*, col·locada gràcies al fidelíssim agent Guillem Esteba, a qui la fama ha batejat amb el nom de Ganimedes.

Totes les seves disfresses, comentades per un seguici de veus dissonants que, bo i discutint si els àngels tenen sexe o en deixen de tenir, forjaren la joiosa aurèola barcelonina dels anys seixanta; la dècada que, per a molts, encara porta el nom de Lleonard.

Per això aquesta història, que comença enganyosament el dia que va morir Marilyn, és l'obsessió de William Cumingham, el qual, entossudit a descriure tot l'itinerari de Lleonard, m'etzibà de bon començament, a l'aeroport de Mestre:

—¿Per què es devia matar?

I ni tan sols havíem tingut temps d'una encaixada.

—¿Què et fa creure que fos un suïcidi?

—No ho sé. Ho he dit sense pensar.

—O potser és que ho tens molt pensat. Potser et convé. Segur que voldries fer d'investigador honest, fidel a la memòria del teu amic; però en el fons no et pots privar d'aquest gran *coup de théâtre*. ¿Per què?

Però la falla tolera molts perquès; i William Cumingham, amatent a explicar-los i a explicar-se'ls tots, em venia a empènyer cap al nucli essencial d'aquesta realitat de Leonard que, encomanadissa com s'ha anat revelant, m'obliga a escriure, m'obliga a ajudar el meu país d'origen i també els seus acòlits, a esbrinar l'espinesa qüestió del sexe dels àngels.

I és que el personatge central de les cintes que William Cumingham havia gravat a Barcelona és, precisament, la maltractada cultura dels catalans, acompanyada pels seus fills sense discriminacions, inclosos els més bords. I, com a objecte catalitzador en aquesta enquesta que el mateix William em confessà intencionadament apassionada, destaca la figura de Leonard, la seva mort, el paper que arribà a exercir en una cultura que l'havia acollit amb els braços oberts, i altres incògnites que els personatges de les cintes intentaran aclarir amb tempteigs de lucidesa tan dificultosos com, per això mateix, meritoris. Els quals tempteigs, la qual lucidesa, ja havien estat posats una mica en entredit per l'escriptora Elisenda Castells, anomenada «la Castellona» i també «la hiper-Mutter de la Kultur» en un article necrològic publicat a la revista juvenil *Barres i Foc* i titulat «Leonard Pler ha mort jove i furiós com els seus personatges». Un article que, segons m'informà William per correspondència...

...ha fet fortuna i ha provocat altres textos que, tot adequant les característiques pintoresques del difunt a les necessitats de cada autor i a la política de cada publicació en particular, tenen el mèrit d'expressar-ho tot amb el títol, que sol estalviar la lectura del contingut. Així, el celebrat Fantasio, que, per si no ho saps, és el cronista de les punyetes de la bona societat local, a més d'exdirector del primer setmanari en vernacle de la postguerra (Lo Sputnik Català), aquest servidor de la moral dels triomfadors, ha aprofitat la seva secció «Barcelona de siempre» per des-trossar qualsevol mèrit possible del nou jovent. Més aclariments, si vols: l'article, titulat «El James Dean de las letras vernáculos», ha aparegut l'endemà d'una crònica típicament Fantasio que fa les lloances de la inauguració de la temporada d'òpera, queixant-se ensems de la falta de serietat dels joves («pero los liceístas de toda la vida tenemos que encontrar insultante que, en pleno desfile de esplendores sociales por el Salón de los Espejos, haya jovenzuelos que puedan ostentar el abominable cuello de cisne en substitución de la elegante pajarita»). En l'article dedicat a Lleonard, hom insisteix que la joventut és una malaltia vergonyosa. Una vegada més, Fantasio fa meditar profundament tots els pares de criatures esgarriades quan adverteix que la velocitat acaba matant, que Londres pot ser Londres, però que enlloc no s'està com a la Barcelona tradicionalista, i que, en resum, «quien mal anda, mal acaba».

Paral·lelament, la prestigiosa revista cultural Mantell de Montserrat, òrgan de l'aliança Carles Marx - Joan XXIII - Pompeu Fabra, ha publicat una epístola catòlico-progressista titulada «Moral i exemple de Lleonard Pler, o

la nova generació entre el Che i el Concili Vaticà II», i, posats a no perdre terreny, el Tarde/Exprés ha demanat a Vicent Piquer, il·lustre enciclopedista del País Valencià, un article de fons que, com tots els altres, és modèlic de construcció i d'intencionalitat: «Voltaire en la Albufera», en el qual, amb la sornegueria i el culturalisme desencisat típic de l'autor, es planteja el problema, sens dubte important, de si fou Lleonard qui traí la cultura catalana o la cultura catalana qui el traí a ell.

Tot plegat te'n donarà una idea ben clara: a pocs mesos de la mort de Lleonard, les diverses forces de la Catalunya resistent corren a aprofitar-se'n, mentre ell, ben instal·lat a l'infern dels malparits, es deu preguntar: «¿I de qui és, finalment, la raó de Catalunya?».

Però la veritat d'un cul de món anomenat Catalunya i les seves possibles relacions amb la mort d'un jove de vint-i-nou anys que aconseguia sobresortir en el mercat de parla anglesa, tot això potser no hauria robat ni un minut de son a William Cumingham si no hi hagués entrevist més d'un motiu de sensacionalisme, que, m'acuito a aclarir-ho, no ha de ser entès en el sentit despectiu que solem donar a aquest terme tan bon punt se'n serveix l'abominable premsa groga. Al contrari. Cap culte gratuït als altars de l'escàndol, sinó la necessitat d'esbrinar intel·lectualment el misteri de Lleonard i, de retruc, la realitat del món que havia sustentat el seu passat més proper. I, aclarits tots els tripijocs d'aquella gran funció, que nosaltres veurem entre bastidors, mostrar-la com un *show* perfectament organitzat, del qual el públic obtindrà una moralitat gràcies a la perícia d'un autor summament didàctic; un autor que lluita per ser honest.

Partint del nostre difuntet, William Cumingham aspirava a descobrir a Occident una pobra part de si mateix; una part que Occident havia deixat de banda sense cap contemplació. O, com em diria al vestíbul de l'hotel, quan ja havíem deixat les maletes i esperàvem que se'ns ajuntés la model alemanya que li feia de querida:

—Jo mateix només tenia, de Catalunya, les quatre idees que Lleonard m'havia esbossat quan va venir a treballar a Londres, l'any 1965, llavors que encara no era ningú, ni li havia passat pel cap d'arribar a escriure en català algun dia. Jo, el perfecte occidental, tenia impressions de Catalunya que no podien ser més abstractes. Fet i fet, les que pot tenir qualsevol lector anglès una mica culte. Una regió amb pretensions autonomistes, que havia resistit heroicament durant la guerra civil; una ciutat, Barcelona, capital de l'anarquisme; un dialecte diferent del castellà i que, segons alguns, tenia gramàtica i tot. Sí: quatre idees recollides d'aquí i d'allà: una mica d'Orwell, una mica de Bernanos i unes gotes del llibre de Hugh Thomas sobre la guerra civil, però no gaire més. Una realitat que, de cara a l'estranger, havia sobresortit lleugerament, gràcies als efectes més espectaculars, més exportables, de la guerra a tot Espanya. Un cas que jo podia resumir, a tot estirar, seguint l'exemple de la situació irlandesa respecte a Anglaterra. I, a nivell de coneixement modern, només unes platges molt agradables a les quals acudeixen en massa els meus compatriotes, sense plantejar-se si es troben gaire lluny d'Andalusia o de Madrid, si una regió és igual que l'altra, si existeixen diferències remarcables, a part d'una mica més de sol o menys.

Començà aleshores la caminada al llarg de la qual, com un seguici d'escenografies putrefactes, anirien sorgint de cada cantonada de Venècia els espectres de Barcelona, el sol de Port Serrat, les oliveres indòmites de la Catalunya Nova, l'empedrat silenciós dels carrers que envolten la Seu mallorquina, els vents indisciplinats que bressolen les dèries i els planys de tota aquella gent de Leonard, recollits d'aleshores ençà en el retaule de les obsessions permanents de William Cumingham. ¿Eren morts o vius, tots plegats? La pregunta no quedava gens gratuïta.

Una passejada per la nit prematura de Venècia comportava, en primer lloc, la certesa que la ruïna s'hi havia establert, que la mort encara hi feia niu i la vida tan sols és un *trompe-l'oeil* destinat als somiatruïtes. Però la pluja, per ara minsa, dipositava una nova cortina entre la nostra passejada i l'aigua, que bramulava, més negra i rugent que altres vegades, formant rierols minúsculs que lliscaven entre palaus atrocinats, alguns a punt d'esfondrar-se, les portes mig cobertes per generacions de molsa podrida, amb els escuts nobiliaris desfets a causa de malalties incurables de la pedra i els esglaons rosegats per tants embats del temps. Era la sensació exacta de la mort que progressa a poc a poc i que, a la fi, instaura el seu imperi. I la lluna estava derrotada.

Els trets de William, amagats sota l'ala d'un barret impermeable, reprenien l'obsessió i es contreïen.

—El Leonard que van conèixer aquesta gent de les cintes, el Leonard que se'ls presentava com el gran croat d'una causa ideal, ¿era de debò el mateix Leonard que es va entrevistar amb tu en aquesta ciutat?

Una pregunta que només admestia una resposta:

—¿Era el mateix que tu vas trobar mesos abans, quan presentava el seu llibre als anglesos o quan saludava a l'escenari de l'Aldwych, amb la companyia d'Olimpia Estruch, després de l'estrena de *Bacchanal*? Encara et preguntaré més: ¿era el mateix que vas conèixer l'any 1965 a Londres, quan encara no s'havia deixat caure al parnàs català?

Sota la boira, enmig d'una agitació del vent que ja anunciava el desordre de l'*acqua alta*, se'ns començava a proposar un dilema únic; i el plantejament, sempre que fos formulat a partir de Leonard, es prestava a tots els equívocs fonamentals. Leonard com havia estat per a William nou anys enrere; com era recentment, quan ja havia complert el seu itinerari enlluernador i conquerit l'èxit internacional que li permetia treure's la disfressa i fer botifarra a la cultura mare o, si més no, a la mare que l'havia adoptat.

—Aquesta realitat de Catalunya —deia William— m'ha donat una altra dimensió de Leonard: me'l revela tal com devia ser tot el temps que no el vaig veure. Només sé que fa tres mesos s'estimbava a l'autopista de la Sereníssima. Casualment o no, era la matinada que feia els trenta anys. Tornava de sopar amb tu. Anava sol i l'autòpsia ha revelat que no estava ni begut ni drogat; d'altra banda, ni bevia ni es drogava, i hauria pogut passar pel millor conductor del món. Només una jugada molt absurda del destí justificaria aquest accident.

—¿Tornes a insinuar que podia tenir motius per suïcidarse? Em sembla massa elemental: *too gothic*. Pel que tu dius, podríem pronunciar el tòpic preferit dels mora-

listes: l'èxit pot arribar a matar, sobretot quan un té vint-i-nou anys i un excés de fam de viure. Bé, jo també et contesto en pla moralista: l'èxit absolut de Leonard podria ser l'alcevota perfecta d'una gran buidor interna; o potser hi havia una cadena d'amors no correspostos. Però, en tots dos casos, oblidariem que no hi havia res, absolutament res al món, que Leonard estimés tant com la seva pròpia vida. Ni el país, ni l'obra literària, ni l'amor. Ni tan sols els diners.

—Cert. Només hi havia una cosa. I tu la saps.

—¿I era?

—La seva joventut.

—No. El mite que n'havia fet. El mite de la seva joventut, si hem de ser exactes.

Vet aquí un punt i a part en el seguit de comes que Venècia dictava sota la pluja minsa, entre la boira esqueixada, sense lluna. Havíem anat a raure en una ciutat adormida en plena mort només per acabar parlant de l'únic ofici vàlid de Leonard, l'únic aprenentatge que reeixí a convertir en obra mestra. I així vaig entendre que la pressió de William ja era triple, perquè no incloïa solament Leonard, sinó també el dubte de la seva mort, l'ambigüitat de la circumstància que s'havia sabut fabricar i la permanència de la seva joventut, preservada per sempre gràcies a les flames destructores que sorgiren del seu cavall d'argent.

—Suïcidi no ho podia ser —insistia—. Pensa que, ni que fos des d'un punt de vista professional, aquest era el seu any propici. *Orgia de llops*, ara en edició de butxaca,

està a la llista de *best sellers* d'Anglaterra des del mes de maig. I l'obra que Olímpia Estruch li porta en gira mundial ha rebut una pila de premis importants. No en tenia cap motiu, em sembla.

L'endemà mateix de l'estimbada, el *chairman* de Sibyl Books s'havia afanyat a telefonar a l'agent Guillem Esteba i aconseguia en exclusiva les altres novel·les de Leonard. Tractant-se d'un editor organitzat, hom comprendrà que una maniobra en provoqués una altra. William Cumingham signava amb una de les revistes propietat de Sibyl Books l'exclusiva per a una sèrie d'articles sobre Leonard, els quals es convertirien en llibre i demostrarien que la nova generació, a part de cantants cri-daners, *hippies* despentinats i artistes de cinema de poca durada, també podia donar jovencells que triomfaven en el món de l'esperit en majúscula. Això sense deixar de banda aquella mena d'antiheroisme essencialment romàntic que sempre plau als bàrbars anglesos. La fórmula era perfecta i, a més, l'avalava una obra mediocre però fàcil de digerir, en la qual, *pour épater*, no mancaven referències oportunistes als grans models. L'atractiu no podia deixar de ser poderós: empès per una existència rampant i audaç, essencialment jove com la dels seus personatges «cremats», l'heroi acabava de manera tràgica el seu itinerari genial. En el fons de l'èxit s'hi podia descobrir una solitud commovedora, esperonada per tot de mites típics de l'època, com podia ser el triomf prematur, la mística de l'automòbil o la fugida de la vulgar realitat. Així, Leonard i el seu ambient d'abans de fer-se famosos comptarien si tot era ben romàntic, com ara un pretès *maudit* d'aspecte físic molt atractiu que, amb dos plecs

de poesies neobyronianes, hagués arribat a escalar les alçàries dubtoses de la fama i del prestigi. I per explicar aquesta historieta, de tantes bifurcacions i tan suculentos, ningú no podia semblar més adequat que William Cumingham, no sols perquè va conèixer íntimament un noieta anomenat Leonard molt abans que cap dels qui en podien parlar ara, sinó pel crèdit que li atorga el fet de ser un perfecte coneixedor de la llengua catalana, com ho demostra, entre altres publicacions, la seva bella antologia *Medieval Lyric in Catalonia*, patrocinada pel departament de Romàniques d'una universitat molt generosa.

—A més, sempre cal tenir en compte que Leonard havia començat a escriure en català i es va revelar justament en aquesta cultura. I han tingut sort, els de Sibyl Books. N'han tingut, perquè la meua narració no es limitarà al retrat més o menys reeixit d'una figura popular; se'n podrà treure un testimoni, i probablement la descoberta de tot un món cultural que sovint queda reduït als límits, ben estrets, dels estudis universitaris. Aquesta realitat a la qual m'he apropat m'autoritza a donar una imatge impensada de Leonard, del seu tracte amb una gent negligida, de les seves relacions amb un gran drama col·lectiu i de com ell mateix en va néixer i en va ser resultat. O potser aquella ambigüitat, típica de la mort d'Occident, que he pogut veure a Barcelona i que voldria transmetre en un testimoni que no hauria estat en condicions de donar si arribo a seguir els imperatius del periodisme populista; si hagués fet el retrat comercialitzat d'una inquietant ambivalència sexual o bé de les característiques de força i fascinació contingudes en el títol no-

vellesc i barat que volien els de l'editorial: *Born under Leo*; de primer perquè Leo és el signe dels triomfadors, i segon perquè, al capdavant, no deixava de ser el signe de Leonard i, a més, gràcies a la divina intuïció d'algun pdrí sagaç, formava la primera part del seu nom. *Nascut sota el Lleó*. Evidentment, no podia ser més comercial. Però, que tronada que m'hauria sortit, la sèrie!

—Em parles de problemes que no m'afecten ni que sigui indirectament, ja que he oblidat Catalunya fa molt de temps. Des que visc a Europa, hi he tornat algunes vegades, però només m'ha servit per comprovar que ja no tinc res a veure amb la gent de les noves generacions i ni tan sols amb els meus antics amics de l'institut, d'abans que la família s'exiliés a Cuba. Tant els uns com els altres se'm feien uns desconeguts que jo assimilava amb la mateixa sorpresa, amb el mateix dolor —dolor del temps fugit— que em produïen el paisatge canviat, els carrers de l'Eixample que m'havia vist créixer, no sé quin parc on anàvem a jugar i totes les petites coses d'un món que només puc sentir en funció d'allò que m'hi vaig deixar quan vaig perdre l'adolescència.

—I, entre tot plegat, Leonard.

—No. O, almenys, no exactament. Aquest estel que catalitza la teva enquesta, jo no el vaig arribar a conèixer fins molt de temps després. I m'importa molt poc, pobre noi, m'importa una mica menys de res, perquè ell va passar com un fantasma, que he retrobat a Venècia, i el meu estel catalitzador es deia Jordi Lledó. Però va desaparèixer abans que l'esclat dels anys seixanta fomentés l'esclat personal de Leonard. Aquell any 62, jo vaig odiar Jordi Lledó.

¿Com podia fer entendre a William que només un noiet desconegut sabia tots els secrets de Leonard? ¿Com fer-li veure que qualsevol constatació ja era impossible, perquè Jordi Lledó, el noi que jo havia conegut a Barcelona l'estiu del 62, va desaparèixer abans que el ros Leonard comencés...

—Però Leonard no era ros —protestà William Cumingham.

—Ros com un fil d'or. Ros i d'ulls blaus.

—Moreno! I tenia els ulls negres. De segur que el confons amb aquell altre noi...

Barreja tantes dades, aquest trencaclosques! La meva fugida de Cuba i, tot seguit, l'arribada a Barcelona m'havien fet conèixer un Jordi Lledó que, ara, no podia interessar William Cumingham ni potser ningú. I William, prescindint d'aquell noiet sense fama, volia interessar-me en totes les coses del mort il·lustre, Leonard Pler, el qual, en un moment de la seva ascensió sentimental, fou batejat amb el nom de «Plaerdemavida» no sé si per l'escriptora Elisenda Castells, l'editora Lola Roger o alguna persona de les que el van estimar. És, però, un malnom que put a coses d'amor, a afers de llit, a qüestions que només em poden importar si vénen acompanyades d'un gust de venjança, amb el to d'un gran melodrama cultural.

—La història que jo vull saber és la que comença quan Leonard va posar els peus a Barcelona.

—Quan tornava de Londres.

—Exactament. El dia que la dècada va començar de debò a Barcelona. El dia que la ciutat ressuscitava.

Però saber si aquesta falla que comentàvem entre les escombraries de Venècia, al llarg d'una nit que durà tres dies, és o no és la història de la dècada tal com va ocórrer a la ciutat de Barcelona, potser podrem aconseguir-ho recordant que no va començar a adquirir les seves formes característiques fins aquell any 62 de la mort de Marilyn (l'any de la Represa cultural, ens diran els intel·lectuals catalans), i és així com sabrem que l'esperit d'una dècada no es comença a afermar fins dos o tres anys després que ha mort l'anterior.

L'esperit de cada època gasta sovint bromes molt pesades, i, en recordar-ho tot passejant per la fosca llefiscosa de la Lacuna, vaig entendre que, en l'esperit autèntic dels seixanta, no podríem copsar-hi gaire cosa més que una mera aparença, i que qualsevol temptativa d'aproximació al nostre difuntet il·lustre només seria una llambregada superficial, un ràpid escorcoll entre les despulles del seu Porsche o entre els objectes que s'havia deixat a l'hotel: un bloc de notes sense encetar, un exemplar de *Books and Writers* que parlava de la seva última novel·la, dos o tres Charlie Browns en italià, un programa de l'actuació d'Olímpia Estruch al Teatro della Fenice i una fotografia de Blanca Alcover, la cantant de Mallorca que arribà a ser senyora de Lleonard.

¿Què sabrem, doncs, de la dècada difunta en plena apoteosi i del nostre escriptor mort al moment culminant de la seva grimpada fora de Catalunya? ¿Què en podrà saber William Cumingham, passejant neguitós per la quisca adriàtica, referint-se constantment a Barcelona i a la gent que hi havia conegut, mentre invocava per les cantonades el fantasma de Lleonard Pler, príncep

d'un reialme de lletres que l'ha sabut oblidar sense gaire esforç?

Leonard Pler moria carbonitzat a Venècia precisament el dia del seu aniversari. La dècada dels seixanta, convertida en nostàlgia, encara cuejava en els esperits que l'havien viscuda amb tanta intensitat (d'altra banda, una onada de repressions de tota mena tornava a produir una ciutat morta, i donava la raó a alguns clients del club Decamerone, quan s'exclamaven que els anys setanta veurien la fi de tot el món pròsper, creatiu i alegre que havia estat la Barcelona *pop*). Per a aquells qui, com William Cumingham, tenen la pretensió que els seixanta van morir amb Leonard, contràriament als qui asseguren que l'esperit d'aquells anys s'esfumà per motius polítics, la mort del xicot encara pot tenir el mèrit de revelar d'una vegada què fou exactament la dècada a Barcelona. Què fou, a més, Barcelona. I, al cap i a la fi, potser veurem que una última pregunta possible no és independent de les anteriors.

La pregunta és aquesta: ¿què va ser Leonard?